

Intern en Overheids
accountants

Ledengroep Intern en Overheidsaccountants (LIO)

Jaarplan 2018

24 januari 2018

Inleiding

Dit document start met een korte uitleg van LIO om te vervolgen met de visie en missie van LIO waarna tot slot het LIO jaarplan 2018 wordt gepresenteerd.

Ledengroep Intern en Overheidsaccountants (LIO)

LIO is één van de drie ledengroepen van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, de NBA zoals vastgelegd in de Wet op het Accountantsberoep (2013).

Intern en Overheidsaccountants zijn accountants die in dienst zijn van een organisatie. Als de organisatie valt onder het begrip overheid, is sprake van een overheidsaccountant.

Het LIO ledenbestand bestaat uit ca. 1.500 accountants welke in de volgende 3 hoofdgroepen onderverdeeld kunnen worden :

- Overheidsaccountants, werkzaam bij overheidsorganisaties in functies waar assurance c.q. verbijzonderde toetsende activiteiten worden verricht
- Accountants werkzaam bij de Belastingdienst en belast met het uitvoeren van boekenonderzoeken of daar zeer nauw bij betrokken zijn worden eveneens als overheidsaccountants aangemerkt.
- Intern accountants die werkzaam zijn in de semipublieke of private sector waar ook de financiële sector een belangrijk onderdeel van uit maakt. Intern accountants zijn veelal werkzaam bij interne accountants- of auditdiensten en geven in gevallen ook assurance c.q. verrichten verbijzonderde toetsende activiteiten. Zij werken in opdracht van en voor het bestuur van de organisatie en/of het toezichthoudend orgaan

Visie

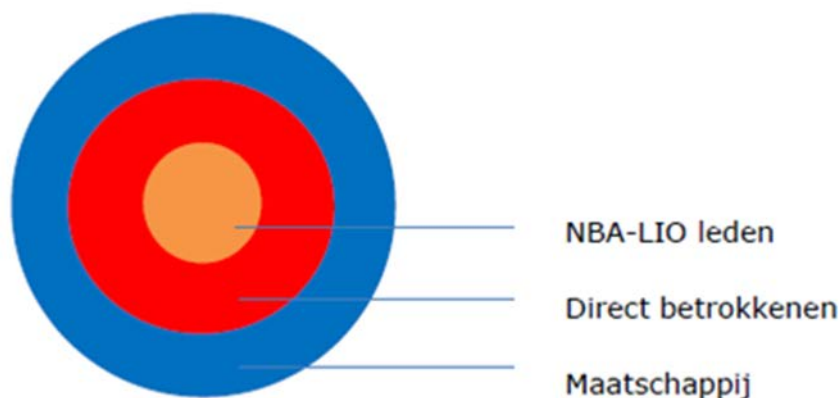
Wij (NBA-LIO) ontwikkelen, bundelen en verspreiden kennis, om onze leden en belanghebbenden in hun werkzaamheden te ondersteunen. Ook dragen wij bij aan de ontwikkeling van ons vakgebied en het waarborgen van kwaliteit. Daarmee zorgen wij dat intern en overheidsaccountants relevant blijven en kwaliteit kunnen blijven leveren.

Missie

Wij zetten inzichten in trends en ontwikkelingen in het interne audit vak om in praktische kennis voor interne en overheidsaccountants. Wij ondersteunen niet alleen onze leden, maar ook hun belanghebbenden.

Belanghebbenden

De hieronder weergegeven afbeelding geeft grafisch de verschillende kringen van belanghebbenden weer. Vanuit de wettelijke opdracht richt de LIO zich op de belangenbehartiging van de LIO leden, zoals in de kern van dit model geschetst. Deze kern opereert niet in een vacuüm zoals in de andere schillen ook visueel is verwoord. Wij zien het ook als onze verantwoordelijkheid om vanuit de taakgebieden van de leden ook de verbinding te zoeken met de direct belanghebbenden en het maatschappelijk speelveld.

Direct betrokkenen

Deze schil bestaat uit de medewerkers van de accountantsafdelingen, de organisatie waar zij in dienst zijn (waaronder: bestuurders, risk managers, compliance officers, financial managers), commissarissen, toezichthouders en externe auditors.

Maatschappij

Naast aandeelhouders, debiteuren, crediteuren, werknemers, overheid en belangenorganisaties vallen ook kennis- en opleidingsinstituten, beroepsverenigingen, autoriteiten en de burgers van Nederland onder de schil Maatschappij.

Samenstelling LIO bestuur

Het LIO bestuur bestaat uit de volgende personen:

Ali Ahrouch	Royal Flora Holland
Daco Daams	Randstad Holding
John Donners, vice voorzitter	Belastingdienst
Marijn Hiemstra	VIVAT
Richard van Hienen	Rijksdienst van ondernemend Nederland
Ronald van Rijswijk, linking pin NBA Bestuur	Sociale Verzekeringsbank
Maureen Vermeij- de Vries, voorzitter	CZ Groep

Jaarplan 2018

Dit jaarplan beschrijft de verschillende NBA LIO projecten onderverdeeld naar de in de visie beschreven taken ondergebracht in de volgende drie focus gebieden:

- Ontwikkeling en bundeling van kennis
- Kennisoverdracht
- Kwaliteit

In deze focusgebieden is rekening gehouden met de vijf thema's¹ in het NBA visiedocument *Een beroep met toekomst* van oktober 2017.

Daarnaast voert het NBA LIO zijn wettelijke taken (artikel 17 van de Wet op het accountantsberoep) uit:

- 1 het behartigen van de belangen van de ledengroep; en
- 2 het adviseren van het NBA bestuur over kwesties die de ledengroep aangaan.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste projecten welke het NBA LIO bestuur in 2018 wil realiseren. De beschrijving kent de volgende indeling:

1. Ontwikkeling en bundeling van kennis	4
2. Kennisoverdracht.....	5
3. Kwaliteit	6
4. Wettelijke taken	7

1. Ontwikkeling en bundeling van kennis

De ontwikkelingen in het vakgebied blijven onverminderd snel gaan. Dat stelt hoge eisen aan accountants om bij te blijven en kennis en vaardigheden op peil te houden. Het LIO bestuur ondersteunt zijn leden in hun beroepsuitoefening door ontwikkeling en bundeling van kennis.

Voor 2018 zijn daarom de volgende projecten op de agenda geplaatst. (Sommige van deze projecten zullen een doorlooptijd van meerdere jaren kennen)

1.1 Data Science voor auditing

De dynamiek in de wereld van data science is hoog. De combinatie van technologie en data leidt tot nieuwe toepassingen en inzichten. Wat betekent dit voor audit en meer specifiek voor het werkveld van de LIO leden? Het LIO bestuur zal samen met de LIO leden actief kennis en ervaringen op dit terrein delen.

LIO participeert in een NBA werkgroep Data analyse die werkt aan een NBA handreiking die in 2018 wordt gepubliceerd waarna een discussiebijeenkomst wordt georganiseerd. Daarnaast staan 'TED Talks' over Data Science en een RT over Steekproeven op het programma.

1.2 Internal Audit- Ambition Model (IA-AM)

Het Internal Audit Ambition Model is een self assessment instrument voor internal audit afdelingen. In afstemming met de Raad van Bestuur en het Audit Committee kunnen de rol, scope en het ambitieniveau vast worden gesteld. Het is aan de internal audit afdeling zelf om te beoordelen of ze zodanig is georganiseerd dat het geambieerde niveau kan worden bereikt. Dit maakt transparant waar internal audit afdelingen nu staan, waar kwaliteitsverbeteringen nodig zijn en behoefte is aan kennisverrijking.

¹ Deze vijf thema's zijn: maatschappelijke relevantie, kwaliteit onomstreden, vernieuwende kracht, lerend beroep en sterk merk.

Het model wordt in 2018 doorontwikkeld en beoogt zowel nationaal als internationaal deze afdelingen te inspireren en zichzelf en het vakgebied te blijven ontwikkelen, onder andere via het delen van good practices. Tevens bestaat de ambitie om een tool te ontwikkelen ten behoeve van kwaliteitstoetsing en benchmarking. Hierbij wordt nauw samengewerkt met IIA Nederland. Onderzocht wordt of internationale samenwerking in geval van tool ontwikkeling tot de mogelijkheden behoort.

1.3 Volwassenheidsmodel Informatie beveiliging

Dit model is door NBA LIO in 2015 ontwikkeld op basis van gezaghebbende normen en vormt een belangrijk hulpmiddel voor LIO leden en betrokkenen in de beoordeling van de informatiebeveiliging binnen organisaties. In 2018 wordt het model herijkt en de ambitie bestaat om het model in een tool ter beschikking te stellen.

In 2018 organiseert LIO o.a. een ronde tafel bijeenkomst in samenwerking met DNB en NOREA.

1.4 Mogelijkheden ontwikkeling onderwijs gericht op NBA LIO leden

In de huidige accountantsopleiding wordt beperkt aandacht geschonken aan de Rijksoverheid. Dit maakt dat de Overheid een onbekend vakgebied is onder accountancystudenten wat een eventuele overstap van extern naar Overheidsaccountant belemmert.

In 2018 wordt een inventarisatie verricht van het “overheidsgehalte” in het aanbod van accountantsopleidingen.

Hiertoe wordt contact opgenomen met de universiteiten en de Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen (CEA).

1.5 Onderzoek samenwerking intern en extern accountants

“Het toevoegen van betrouwbaarheid aan informatie ten behoeve van besluitvorming in het economisch verkeer wordt nog altijd gezien als de essentie van het accountantsberoep”.²

De kwaliteit van assurance opdrachten is gebaat bij een goede samenwerking tussen intern en extern accountants. Ontwikkelingen op het gebied van continuous assurance en het toenemend belang van niet financiële informatie zorgen er voor dat intern en extern accountants steeds intensiever samenwerken met elkaar.

In 2018 wordt gestart met een onderzoek naar ervaringen in Nederland met deze samenwerking waarbij ook gekeken wordt naar de ervaringen met NBA Standaard 610. Dit onderzoek omvat mede het delen van good practices en kan leiden tot een praktijkhandreiking.

2. Kennisoverdracht

Het LIO bestuur wil haar leden ook ondersteunen door het overdragen van kennis aan de LIO leden en hun belanghebbenden.

2.1 Nadere Voorschriften Kwaliteitssystemen (NVKS)

Met ingang van 2018 gelden de NVKS voor accountantsafdelingen. Met de implementatie van de NVKS is er sprake van één set van regels voor accountantskantoren en accountantsafdelingen. Deze kwaliteitsnormen kunnen mogelijk tot knelpunten leiden in de praktijk van de internal auditor. In 2018 wordt een Ronde Tafel bijeenkomst georganiseerd met als thema “Hoe organiseer je kwaliteitszorg binnen de IAF ?”

2.2 Rol internal audit in Accountancy opleidingen

Het vakgebied internal auditing krijgt beperkt aandacht in de huidige accountants opleidingen. Hierdoor zijn veel accountancy studenten niet bekend met dit vakgebied en derhalve wordt deze optie niet overwogen bij een eventuele carrière switch. In 2016 is in samenwerking met de Universiteit Tilburg een pilot gestart waarbij een aparte module over internal auditing in het opleidingsprogramma werd aangeboden. Een aantal LIO leden treedt op als docent en examinerator in deze door LIO ontwikkelde module die inmiddels een verplicht onderdeel van de opleiding in Tilburg is geworden. In 2018 wordt de module waar mogelijk en in samenwerking met IIA Nederland pro actief aan andere accountantsopleidingen aangeboden.

² Bron: NBA-Bestuursvisie op beroep en beroepsorganisatie (oktober 2017)

2.3 Vaktechnische bijeenkomsten voor kleine audit diensten

Kleine audit afdelingen hebben geen afdeling vaktechniek maar worstelen vaak wel met vaktechnische onderwerpen. Het bureau van de NBA kan hier in voorzien via de helpdesk faciliteit. Door middel van vaktechnische bijeenkomsten over een specifiek thema/onderwerp worden ervaringen en kennis gedeeld. Conform voorgaande jaren organiseert NBA-LIO in samenwerking met IIA Nederland ook in 2018 enkele vaktechnische bijeenkomsten.

2.4 Symposium internal audit functies bij Nederlandse beursfondsen

De prominente aandacht voor IAF in de nieuwe corporate governance code en het ontbreken van deze functie bij veel (met name) kleinere beursfondsen is aanleiding voor dit symposium dat samen met IIA Nederland wordt georganiseerd. Tijdens het symposium reageren vertegenwoordigers van aandeelhouders, commissarissen en Internal Audit Afdelingen op de resultaten van een onderzoek uitgevoerd door IIA Nederland. Het eerste exemplaar van het onderzoeksrapport zal tijdens de bijeenkomst worden aangeboden aan Prof. Jaap van Manen, de voorzitter van de Monitoring Commissie Corporate Governance. Het onderzoek zal in 2018 een bescheiden vervolg krijgen op basis van de jaarverslagen 2017 van de doelgroep.

2.5 Commissarissen symposium

Commissarissen (en leden Raad van Toezicht) zijn voor internal auditors belangrijke stakeholders hetgeen o.a. blijkt uit de nieuwe Nederlandse corporate governance code. Sinds 2015 hebben LIO en IIA Nederland een symposium georganiseerd waarin Chief Audit Executives (CAE's) en commissarissen met elkaar van gedachten wisselden over de wijze waarop zij elkaar kunnen versterken. Deze bijeenkomsten werden door veel commissarissen en CAE's bijgewoond en werden zeer goed gewaardeerd door de deelnemers. Commissarissen zien de toegevoegde waarde van een internal audit functie voor de organisatie en voor hun functioneren. Om die reden zal ook in 2018 een soortgelijke bijeenkomst aangeboden worden aan de doelgroep. Deze bijeenkomst zal vooral gericht zijn op commissarissen/ interne toezichthouders die nog geen ervaring hebben met internal auditors.

2.6 Arbeidsmarktcommunicatie/Ambassadeurschap

Toenemende krapte op de arbeidsmarkt leidt er toe dat internal auditafdelingen veel moeite hebben om nieuwe mensen aan te trekken. Jonge LIO leden worden ingezet om als ambassadeur op te treden middels het geven van voorlichting op HBO's, universiteiten en tijdens (carrière)beurzen.

2.7 LIO Nieuwjaarsbijeenkomst Auditing & Nudging/Gamification

Deze jaarlijkse LIO-traditie biedt de mogelijkheid om de contacten met de achterban te verstevigen en om kennis te nemen van de nieuwe plannen van het LIO-bestuur. Jaarlijks wordt een thema gekozen waarover de aanwezigen met elkaar in gesprek gaan. Voor 2018 is gekozen voor het thema Auditing & Nudging/Gamification. Nudging staat de afgelopen jaren steeds meer in de belangstelling omdat het een effectieve manier van gedragsbeïnvloeding biedt. Door slim gebruik te maken van onze onbewuste neiging tot spelen en onszelf te willen verbeteren valt daadwerkelijk veiliger, hygiënischer en derhalve minder risicovol gedrag te realiseren.(gamification)

3. Kwaliteit

*“Het accountantsberoep heeft enkel bestaansrecht als wij verwachtingen weten waar te maken. De maatschappij heeft hoge verwachtingen van het functioneren van accountants in algemene zin en meer in het bijzonder ten aanzien van het samenstellen en controleren van financiële rapportages. Een hogere kwaliteit en de daarbij passende kwaliteitsbeheersing zijn essentieel voor de toekomst van het beroep. Daartoe bepalen we een concrete kwaliteitsdoelstelling. We bespreken met de belanghebbenden de relevantie van onze beroepsnormen en betrekken hen bij de ontwikkeling ervan”.*³

³ Bron: NBA-Bestuursvisie op beroep en beroepsorganisatie (oktober 2017)

Het LIO bestuur hecht blijkens haar visie ook een groot belang aan de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de LIO leden. De ambitie van NBA-LIO is dat alle internal audit afdelingen aantoonbaar (minimaal) binnen de geldende termijn op kwaliteit extern worden getoetst en dat die kwaliteit op niveau is. Hieronder volgen enkele projecten 2018 op het terrein van kwaliteit.

3.1 Kwaliteitstoetsing

Alle accountantsafdelingen dienen iedere 6 jaar een kwaliteitstoetsing te ondergaan. Het NBA heeft IIA Nederland en het samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing OverheidsAuditors (KOA) geaccrediteerd om namens de NBA deze toetsingen te verzorgen. Met ingang van 2018 voert de NBA Raad voor Toezicht ook rechtstreeks toetsingen uit. NBA LIO is betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van deze toetsingen.

In 2018 wordt een toetsingsinstrumentarium ontwikkeld en worden enkele pilots uitgevoerd. Voor selectie van te toetsen afdelingen en de ontwikkeling van het toetsingsinstrumentarium wordt samengewerkt met IIA Nederland en KOA.

3.2 'lessons learned'

NBA LIO zal specifiek aandacht besteden aan uitkomsten en opzet van de kwaliteitstoetsingen zoals die door zowel IIA Nederland, KOA als de NBA zelf worden uitgevoerd.

Getoetste afdelingen worden in 2018 benaderd met het verzoek mee te werken aan een publicatie. Gedacht wordt aan een survey onder getoetste accountantsafdelingen en enkele interviews met toetsers en 'getoetsten'. De uitkomsten worden gepubliceerd in een artikel met *lessons learned* en kunnen leiden tot verbetervoorstellen voor accountantsafdelingen, voor het IA AM en voor het systeem van kwaliteitstoetsing. Daarnaast worden de mogelijkheden van reciprociteit onderzocht.

4. Wettelijke taken

Zoals beschreven in de inleiding van het jaarplan heeft het LIO bestuur 2 wettelijke taken namelijk het behartigen van de belangen van de ledengroep en het adviseren van het NBA bestuur over kwesties die de ledengroep aangaan. Hieronder worden enkele projecten toegelicht op het terrein van belangenbehartiging.

4.1 Monitoring aankomende regelgeving

De aankomende regelgeving dient voor LIO leden duidelijk en begrijpelijk te zijn. Daarnaast dient deze bij te dragen aan verbetering en borging van de beroepsuitoefening en mag niet leiden tot knelpunten. LIO leden zijn vertegenwoordigd in diverse belangrijke NBA commissies en werkgroepen. LIO zorgt voor een gedegen afvaardiging in deze gremia. Tevens organiseert LIO bijeenkomsten en reageert op consultatie documenten. In voorkomende gevallen worden LIO reacties op consultatie documenten afgestemd met IIA Nederland.

4.2 Praktijkopleiding

In het huidige theoretisch deel van de accountantsopleiding wordt slechts beperkt aandacht geschonken aan internal auditing. Daarnaast houdt de nieuwe praktijkopleiding (stage verplichting) onvoldoende rekening met de specifieke werkomstandigheden van LIO leden.

In 2018 worden knelpunten in de praktijkopleiding geïnventariseerd onder accountancy studenten werkzaam bij accountantsafdelingen.

Deze inventarisatie zal de basis vormen voor een advies aan de NBA Raad voor de Praktijkopleidingen.

4.3 LIO ledengroepvergadering

Jaarlijks brengt het LIO bestuur verslag uit aan de LIO leden waarna die leden stemmen over belangrijke besluiten zoals de voordracht van nieuwe bestuursleden, de voorzitter en de vice voorzitter. Na een formeel deel wordt deze vergadering gevolgd door een interactief discussieprogramma over een actueel onderwerp. Het onderwerp voor 2018 wordt later in 2018 bepaald.